

האשה נקנית פרק ראשון קידושין יח.

עין משפט נר מצוה

א [מיי] פ"ו מהל' נחלות
הל' יב טושיע ח"מ סי'
רפ סעי' ב':
קעג ב מיי פ"ד מהל'
עבדים הלכה ז:
קעד ג מיי פ"ג מהל'
נגזבה הלכה יב
סמג עין עא:
קעה ד מיי שם הל' טו:
קעז ה מיי שם הל' יד:
קעז ו מיי פ"ד מהל'
עבדים הלכה ז
סמג עין פה:
קעה ז מיי פ"ג מהל'
אישות הלכה יא
ופ"י שם הלכה יא סמג
עין מה טושיע ח"מ סי'
לו סעיף ג:
קעס ח ט י מיי פ"ד
מהלכות עבדים
הלכה יג:

באן שהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה. פי' בקונטרס או רוח חכמים נוחה הימנו ומימנה דכפיק מי שמת (ב"ב קמט). גבי עובדא דאיסור גיורא ה"ל תליסר אלפי זוזי כי רבא פ"י בפקדון כי קא שכב קאמר רבא רבא היכי ליקניהו רב מרי להנהו זוזי וכו' משמע דרבא לא רצה לשלם לרב מרי דרב רחל ולא לא רצה לרעה ולרעה תלוכה רוח חכמים נוחה הייה רוצה שתהא רוח חכמים נוחה הימנו שהרי רב מרי צר רחל הורמו שלא בקדושה ולידתו בקדושה הוה ש' ואומר ר"ת דלגבי הלואה שנושה לו טובה פ"ה א' אין רוח חכמים נוחה הימנו שמשלם רעה תחת טובה אבל התם פקדון הוה ואדרבה רבא טרח לשומרה א' ואין נראה לר"י לחלק כלל בין מלוה לפקדון א' אלא נראה לר"י לפרש הורמו שלא בקדושה ולידתו בקדושה אין רוח חכמים נוחה הימנו לפי שהוא קרוב להיות כשראל ואמי לאחילופי ולשווייה ישראל גמור ואם יבש אשת אחיו יאמרו שאינה זקוקה עוד לאחיו ושימה הורמם ולידתם בקדושה פ"ה:

ולידתו בקדושה. היכא לידתו של בן בקדושה מיתלף בישראל גמור: **מ"ט לא אמר כרצא.** דליף לה מושבז עם קוהו: **משא"כ בלמה העבריה.** לקמיה צני לה: **ואינה נמכרת ושנייה.** לקמי' ילף ליה: **צעל כרחו.** לקמיה מפרש ליה: **יפירה עליו אמה העבריה.** אלמא כל הך איתנהו זה: **גנון שיערה.** וכו' לא נפקא צניי אלא בגט: **הילכא.** הלכות אמה העבריה ואם רצתה ללכת בלא גט תלך קמ"ל: **ולא צפילו.** אם יש לו לשלם את הקרן ואין לו ממנה לשלם הכפל אינו נמכר: **בוממו.** אם העיד בחזירו שגנב והחוס ואין לו צמנה לשלם אינו נמכר: **בגניבתו כיון שנמכר פעם אחת שוב אינו נמכר.** קס"ד ונמכר בגניבתו משמע ליה ונמכר פעם אחת ולא שמי מכירות: **כאן בגניבה אחת לאן צפטי גניבות.** בגניבה אחת פעם אחת דלם אינו שוב כל גניבתו אינו נמכר בשביל חזיה ולכשיאזיל ימכר משום חזיה והאי דקמני ונמכר ושנה צפטי גניבות א' אפילו לא עמד בזין עד שגנב שמיים ואינו שוב אלא דמי האחת נמכר וחוזר ונמכר דכל חדא וחדא קרינן ציה ונמכר בגניבתו: **טובא משמע.** אם עמד על שתייהן דזין א' כולן קרינן ציה בגניבתו כדכתיב (וי"ד ד) וזהמה רבה וגו' והדגה אשר ביאור (שמות ז) **אלא כאן בלדס אהו.** שעמד בזין צפטי אמת אינו נמכר ושנה אפילו בגניבות הרבה דהוה דומיא דלחת א' הכתוב הוליאה בלשון יחיד אבל צפטי צני אדס שמעמידים אותו שמי פעמים דזין נמכר בשביל כל אחת ואחת והוא הדין אס גנב ועמד בזין ונמכר וזור וגנב משילא חפשי חוזר ונמכר: **ה"ג פ"י גניבו אלף ושה ה' מאות נמכר וחוזר ונמכר גניבו ה' מאות ושה אלף אינו נמכר כלל: כנגד ממכרו.** לא פחות ולא יותר: **צה ונכו ר"א לרבנן.** יש לו פתחון פה ונלחון במחלוקת זה: **ולא חזיו.** כי השתא ששה שר עבודת שש שנים פי שנים בגניבתו ואין עליו לעבוד אלא חזיין: **מאי ניהו.** ה"ד צנל כרחו דעבריה טפי מעברי אי למימרא דאי לית ליה גירעונה כתיבין ליה שטרף על דמיה ותתנס לו כשפשיג ידה מנא לן הא איהו נקיט מרגימא גופה המשועבד לו ואנן היבין ליה חספא: **צע"ד דאב.** אם יש לו כופין אותו ופודה אותה: **ומני.** הא דקמני אינה נמכרת ונשנית: **מוכר אדם כשם שאין אדם מוכר את בתו לאישות ושונה** קיבל זה קידושין ונתארמלה או נתגרשה מן האירוסין חוזר ומקדשה לאחר וכפך קידושה שלו אם לא נגרה: **לשפחות ושונה.** מכרה ואלה צפטי או ציזל או צמיתת הארון ועודה קטנה חוזר ומוכרה אבל א' ויאלה צפטימין לא דאפילו לא מכרה מעולם והציאה סימנין אינו מוכרה כדתינא במסכת ערכין (דף כט:) יכול ימכור אדם את בתו כשהיא נערה אמרת ומה מוכרה כבד ויאלה עכשו

א) זור סא, ב) ספרי פ' ראה פסיקתא פ' ראה, ג) ונביתת הארון ליתא כספרי, וס' איתא ונגרונן כסף, ועין ר"ש ט"ז, ד) לעיל די: ה) נמות ב: ע"ש, ו) מיתלח פ' משפטים פסח יג, ז) [תקנן כ"ז], ח) [בכתי' טופך: חילומא], ט) כתובות מה, פד, צ"ק פו: כתובות נב: סנהדרין עה, ימות קא, צ"ב ק; י) מיתלח פסח משפטים פסח ג [תקנן מה, ט] [בדפוס: ואפילו], טו) [בפ"א: והמתוך], טז) [בדפוס: היולת], טז) [בדפוס: קידושה], טז) [ש"ך לע"ז], טז) [בפ"א: וי"ל רוח חכמים נוחה הימנו שלא לשלם רעה תחת טובה ט"ו], טז) [וע"ע ח"מ ב"ב קמט, ד"ה נגמנו], טז) [בדפוס: ומכר], טז) [ע"ש: ליתא בדפוס: וגם לא טופך ע"פ הש"ס, ובדפוס: כתוב גנלין ז"ל, פתקמה עלה דרב והשתא],

הגהות הגר"א

[א] גמי גניבו אלה ושה ה' מאות נמכר וחוזר ונמכר. ג"כ ג' הרמזים ואלו חוזר ונמכר וכה' נמיתלח והיא גירסת נטוה מהל':

מוסף תוספות

א. ותיקן ר"ת דהתם כיון שעשה לו העבדים חסד שהלוי לו יעשה עמו חסד ויתן לבניו אבל כאן שלא עשה עמו חסד כשהקדים אצלו את צורך להחיות לבניו. אין צ"כ קמט. ד"ה מגמרי. ב. דיקן בדמלוה דליכא שיעבורא יל לו להחיות כל שכן בפקדון שהוא בעין ואין שילוחו יד בו שראוי להחיותו. שראוי אדרבא טפי מסתברא בדפיקדון דברשותיה דמריה איתא יחזיר. שיהי לא נועד למי. ג. [אבל] כשהורתו ולידתו שאלה בקדושה אמרינן דרוח חכמים נוחה הימנו דלא אתו למחילף בישראל גמור ולומר דיש לו חיים. טופ' ה"א. ט. אפי' גנב הכל מאיש אחד והעמידו בדין בפעם אחת על כולן. ש. ה. בדגניבתו משהו חזרה גיבה ולא שמי גיבות מילא כתיב בגיבויותי. טופ' ה"א. ט.

תורה אור השלם

- אל תתגרדו בם כי לא אתן לכם מארצם עד מדרך פה רגל כי ידשה לעשו נתיי את הר דברים ב ה שיערי.
- ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגרדו בם מלקחיה כי לא אתן לך מארצו ידשה כי לבני לזוט נתיי את עד ידשה. דברים ב ה
- וחשב עם קנחו משנת ה' ויבאו לו עד שנת היבל ויבאו בסף ומקפרו ב' במספר שנים כימי שביד ידשה עמו: ויקרא כו ה
- אם ירדה השמש עליו דמים לו שלם בשלם אם אין לו ומכר שמתו כב ב
- אם רעה בעיני אדניה אשר לו יעדה והפקדה לנעם וברי לא ימשל לקברה בגבורה: שמות כא ח

מוסף רש"י

כי יררשה לעשו נתתי את הר שיערי. עשר עממין תמתי לו שצנה לנס וקני וקניו וקדמני הן עמון ומואב ושערי אחת מהם לעשו והשמים לני לזוט שכבר שאלך אמו למצוה וישתק על מה שחיו אומרים על אשמו אחותו היא עשאו כנו (דברים ב. ח). ער. שם מדינה (שם ט). יתירה עליו אמה העבריה. אקונה עמה בכל אלה ופסימני נערות. כילפין לעיל (ד). מוילאה חסן (לעיל ד). בנבנתו ולא בוממו. ואין ממכרין אס העשויבו שגנב ואין לו מה לשלם ונגמרו דניו למכר כדכתיב ומכר בגנתו (מכות ב). משרום פגם משפחה. גמלי הוא להם (כתובות טז). שחי נושין בדבר (סנהדרין טה).

ובאן שהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה רב חייא בר אבין א"ר יוחנן עובד כוכבים יורש את אביו דבר תורה דכתיב ובי ירושה לעשו נתתי את הר שיעיר ודלמא ישראל מומר שאני אלא מהכא כ"י לבני לזוט נתתי את ער ירושה ורב חייא בר אבין מאי טעמא לא אמר כרבא מי כתיב וחשב עם קונהו ולא עם יורשי קונהו ורבא מאי טעמא לא אמר כרב חייא בר אבין משום כבודו דאברהם שאני: **ט' תנו רבנן יש בעברי שאין בעבריה ויש בעבריה שאין בעברי יש בעברי שהוא יוצא בשנים וביובל** ובמיתת הארון מה שאין כן בעבריה ויש בעבריה שהרי עבריה יוצאה בסימנין ואינה נמכרת ונשנית ומפרין אותה בעל כורחה מה שאין כן בעברי: אמר מר יש בעברי שאין בעבריה ורמינהו יתירה עליו אמה העבריה שקונה עצמה בסימנין אמר רב ששת יבגון שיערה יעדה פשיטא גיטא בעיא מהו דתימא לא ליבטלה הילכתא מינה קמ"ל אי הכי אמאי יוצאה בסימנין ה"ק אם לא יעדה יוצאה אף בסימנין: ואינה נמכרת ונשנית: מכלל דעבד עברי נמכר ונשנה והתניא בגניבתו יולא בכפילו בגניבתו ולא בוממו בגניבתו כיון שנמכר פעם אחת שוב אי אתה רשאי למוכרו אמר רבא לא קשיא כאן בגניבה אחת כאן בשתי גיבות א"ל אבוי בגניבתו טובא משמע אלא אמר אבוי לא קשיא יכאן באדם אחד כאן בשני בני אדם ה"ר יגניבו אלף ושה חמש מאות נמכר וא' וחוזר ונמכר גניבו חמש מאות ושה אלף אינו נמכר כלל ר' אליעזר אומר אם היה גניבו כנגד מוכרו ואם לאו אינו נמכר אמר רבא בהא זכנור ר"א לרבנן דמאי שנא גניבו חמש מאות ושה אלף דאין נמכר דנמכר כולו אמר רחמנא ולא חזיו ה"ג נמכר בגניבתו אמר רחמנא ולא נמכר בחצי גניבתו: ומפרין אותה בעל כרחו: סבר רבא למימר בעל כרחיה דארון א"ל אבוי מאי ניהו דכתבנא ליה שטרא ארבייה אמאי נקיט מרגינתא בידיה והיבנא ליה חספא אלא אמר אבוי ובעל כרחיה דאב משום פגם משפחה אי הכי עבד עברי נמי נכפינהו לבני משפחה משום פגם משפחה הדר אויל ומזבין נפשיה ה"ג הדר אויל ומזבין לה הא קתני אינה נמכרת ונשנית ומני ר"ש היא דתניא מוכר אדם את בתו לאישות ושונה לאישות אחר שפחות אבל לא לשפחות אחר אישות רש"א כשם שאין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אישות כך אין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר שפחות ובפלוגתא דהני תנאי דתניא בבגורו בה כיון

ובאן שהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה רב חייא בר אבין א"ר יוחנן עובד כוכבים יורש את אביו דבר תורה דכתיב ובי ירושה לעשו נתתי את הר שיעיר ודלמא ישראל מומר שאני אלא מהכא כ"י לבני לזוט נתתי את ער ירושה ורב חייא בר אבין מאי טעמא לא אמר כרבא מי כתיב וחשב עם קונהו ולא עם יורשי קונהו ורבא מאי טעמא לא אמר כרב חייא בר אבין משום כבודו דאברהם שאני: **ט' תנו רבנן יש בעברי שאין בעבריה ויש בעבריה שאין בעברי יש בעברי שהוא יוצא בשנים וביובל** ובמיתת הארון מה שאין כן בעבריה ויש בעבריה שהרי עבריה יוצאה בסימנין ואינה נמכרת ונשנית ומפרין אותה בעל כורחה מה שאין כן בעברי: אמר מר יש בעברי שאין בעבריה ורמינהו יתירה עליו אמה העבריה שקונה עצמה בסימנין אמר רב ששת יבגון שיערה יעדה פשיטא גיטא בעיא מהו דתימא לא ליבטלה הילכתא מינה קמ"ל אי הכי אמאי יוצאה בסימנין ה"ק אם לא יעדה יוצאה אף בסימנין: ואינה נמכרת ונשנית: מכלל דעבד עברי נמכר ונשנה והתניא בגניבתו יולא בכפילו בגניבתו ולא בוממו בגניבתו כיון שנמכר פעם אחת שוב אי אתה רשאי למוכרו אמר רבא לא קשיא כאן בגניבה אחת כאן בשתי גיבות א"ל אבוי בגניבתו טובא משמע אלא אמר אבוי לא קשיא יכאן באדם אחד כאן בשני בני אדם ה"ר יגניבו אלף ושה חמש מאות נמכר וא' וחוזר ונמכר גניבו חמש מאות ושה אלף אינו נמכר כלל ר' אליעזר אומר אם היה גניבו כנגד מוכרו ואם לאו אינו נמכר אמר רבא בהא זכנור ר"א לרבנן דמאי שנא גניבו חמש מאות ושה אלף דאין נמכר דנמכר כולו אמר רחמנא ולא חזיו ה"ג נמכר בגניבתו אמר רחמנא ולא נמכר בחצי גניבתו: ומפרין אותה בעל כרחו: סבר רבא למימר בעל כרחיה דארון א"ל אבוי מאי ניהו דכתבנא ליה שטרא ארבייה אמאי נקיט מרגינתא בידיה והיבנא ליה חספא אלא אמר אבוי ובעל כרחיה דאב משום פגם משפחה אי הכי עבד עברי נמי נכפינהו לבני משפחה משום פגם משפחה הדר אויל ומזבין נפשיה ה"ג הדר אויל ומזבין לה הא קתני אינה נמכרת ונשנית ומני ר"ש היא דתניא מוכר אדם את בתו לאישות ושונה לאישות אחר שפחות אבל לא לשפחות אחר אישות רש"א כשם שאין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אישות כך אין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר שפחות ובפלוגתא דהני תנאי דתניא בבגורו בה כיון

כופין אותו ופודה אותה וק"ק להר"מ א"כ מאי קאמר בסמוך ה"ג דלזיל ומוציין לה ומה תועלת במכירתו מאחר דנכוח אותו לפדותה ושם א' לומר דנכוח צני המשפחה לפדותה ע"כ דלם משום דלא יחא ליה לאכ שחמור לצימו ויהא פריסתו לאכ ה' עליה והשתא יחא שפיר דהדר אזיל ומוציין לה: כיון

כופין אותו ופודה אותה וק"ק להר"מ א"כ מאי קאמר בסמוך ה"ג דלזיל ומוציין לה ומה תועלת במכירתו מאחר דנכוח אותו לפדותה ושם א' לומר דנכוח צני המשפחה לפדותה ע"כ דלם משום דלא יחא ליה לאכ שחמור לצימו ויהא פריסתו לאכ ה' עליה והשתא יחא שפיר דהדר אזיל ומוציין לה: כיון